

A generális atya 2011. novemberi levele

„Pótolhatatlan szolgálat”

November 27. – Kalazanci Szent József pártfogásának ünnepe

Rendkívüli dolog arról elmélkedni és arra reflektálni, ahogyan Kalazancius a kegyes iskolák szolgálatát meghatározta, miszerint az *„pótolhatatlan és talán a legfontosabb szolgálat a megromlott erkölcsök megjavítására; szolgálat, amely a fiatalok jó nevelésében áll; hiszen ettől függ a későbbi felnőtt egész hátralévő életének jósága vagy rosszasága”*.¹ Rendkívüli dolog, ugyanakkor nagy elköteleződést feltételez.

Ezen levelemet arról a nevelési szolgálatról szeretném írni nektek, testvéreimnek, amelyet az egyház a piarista rendre bízott, és amelyet Kalazancius is az egyház számára hozott létre, hogy azt *„a legméltóbb, a legnemesebb, a legérdemszerzőbb, a legjótékonyabb, a leghasznosabb, a legszükségesebb, a legtermészetesebb, a legésszerűbb, a legkedvesebb, a kegyelmekben leggazdagabb és legdicsőségesebb szolgálatnak”* tartsa, és akként értékelje, hiszen – többek között – *„a jóra vezet és serkent minden fiút, bármilyen körülmények között éljen is”*. A pedagógia történetében nem könnyű feladat még egy olyan szenvedélyes szöveget találni a nevelés abbéli szerepéről, hogy az embert átalakítsa, hogy a társadalmat közelebb vigye a teljesség értékeihez, amelyeket a mennyek országának adománya ihlet, és hogy Isten minden egyes emberrel szembeni szeretetét a lehető legtermészetesebb módon kifejezze, mint Kalazanci Szent József Tonti bíboroshoz írott emlékirata.

Hogyan kell megélni és ösztönözni ezen *„legszükségesebb”* szolgálatot?² Hogyan lehet értékelni és annak teljességében gyakorolni azt a piarista renden belül? Nekünk, nevelőknek ezek a kérdések merülnek fel a szívünk mélyén. És kétségkívül mindnyájunknak megvan rájuk a saját válasza.

Én is szeretnék felkínálni nektek néhányat, amelyeket ezen hosszú évek alatt folyamatosan megtapasztaltam, miközben a piarista nevelői hivatást annak mélységében oly sok személlyel és oly sokféle helyen és kontextusban megosztottam.

I. Néhány szó a piarista szerzetesekhez

Mi, piaristák **nevelők vagyunk**. Sokféle dolgot tehetünk, és különböző feladatoknak és szolgálatoknak szentelhetjük magunkat. Mindazonáltal a nevelés az identitásunk, a létértel-

¹ Kalazanci Szent József: „Emlékirat Michelangelo Tonti bíborosnak” (1621).

² „Assolutamente necessario”, azaz abszolút szükséges (az eredeti olasz szöveg szó szerinti idézése a Tonti bíborosnak írt emlékiratból).

münk, a hivatásunk részét képezi. A nevelési szolgálatot különböző helyszíneken gyakorolhatjuk, rendkívül sokféle tevékenységből kiindulva konkretizálhatjuk azt; de soha nem veszíthetjük szem elől, hogy a nevelés alapvető részét képezi létünknek, hiszen a küldetés a karizma alapvető része. Mindig hangsúlyoznom kell, és ebbe soha nem fáradok bele, hogy káros, ha *létünk*ről és *tennivalónkról* úgy beszélünk, mintha olyan dolgok lennének, amelyeket anélkül szét lehetne választani, hogy értelmüket vesztenék.

Tegyünk hát még egy lépést: Kalazancius a nevelést az „Isten előtti fogadalom” szintjére emeli. A nevelést összekapcsolja az engedelmesség fogadalmával, és ebbéli meggyőződését a nevelés iránti különleges önátadás kérésével fejezi ki. Kétségtelen, hogy remek módja ez rendünk alapvető hozzájárulásának és létértelmének kifejezésére: nevelők vagyunk. Így emlékezünk erre, amikor Máté evangéliumának egyik bekezdésében hallgatjuk, hogy Jézus azt mondja: aki *a nevében egy gyermeket befogad* (hivatása által), *őt fogadja be* (vö. Mt 18,1-5). Amikor a nevelői szolgálatnak átadjuk magunkat, akkor privilegizált, valódi és különleges módon fejezzük ki szerzetesi hivatásunkat és abbéli vágyunkat, hogy életünk és létünk középpontjává Jézus Krisztust tegyük.

Soha nem szabad elfeledkeznünk erről, hogy napi nem mindig könnyű nevelői feladataink elvégzéséhez szükséges lelkierővel tudjunk élni. Sokszor felmerül bennünk a kérdés, vajon intézményeinkben mi is a szerepe a piarista szerzetesnek. Néha azt gondolom, hogy szent alapítónkat meglepné ez a kérdés, hiszen ő oly világosan tudta erre a választ. Ugyanakkor azt is gondolom, hogy végeredményben életét és írásait egyaránt annak szentelte, hogy megpróbálja mindenkivel megértetni, megszerettetni, hogy mindenki képes legyen megélni ezt a szerepet. Pozitív módon fogalmazta meg mindezt: amikor azt kérte, hogy *„igyekezzék mindenki jó példát mutatni, és nagy szorgalommal látogatni az iskolákat, hiszen ez a mi intézményünk,*³ és amikor meg kellett rónia a piaristát, hogy az a mindennapos feladatai elvégzése során nem a legtöbbet adja magából, azt mondta neki, hogy *„tehetségét sok szegény gyermek javára fordíthatná és kell fordítania, akik Jézus Krisztus személyét képviselik”*.⁴ Intézményeinkben a piarista szerepe a gyermekekért és a fiatalokért élni, dolgozni, őket nevelni, és átadni nekik egész életét oly módon, hogy azok, aki látnak bennünket, mindennapi életünket ne tudják mással magyarázni, csak egyféleképpen: hogy az a Jézus-hitünkre, és hivatásunk iránti teljes önátadásunk melletti elköteleződésünkre épül. A pozíciónk, a hely, illetve a mód, amellyel mindezt mindenki javára végrehajtjuk, mindez másodlagos dolog. Testvéreim, a rendnek ilyen piaristára van szüksége.

Ezért hát, testvéreim, igenis szükségesek vagyunk iskoláinkban, és őszinte alázattal elmondhatjuk, hogy *„hiányzunk”*. Azonban csak akkor van ránk szükség, ha életünket és küldetésünket autentikus módon éljük meg; középszerű piaristára senkinek sincs szüksége. Emlékszem a nemrégiben a szardíniai Sanluriban található piarista iskolában tett látogatásomra. Olyan piarista iskola ez, ahol már évek óta nincsenek piaristák. Egy beszédet írtam a tanároknak, amelyben az egyik alcím az *„egy piarista iskola piaristák nélkül”* volt. Nos hát, miután megismertem az iskolát, meg kellett változtatnom ezt a címet, és azt mondani, hogy *„egy piarista iskola, amely nagyon várja a piaristákat”*. Ha az ember ellátogat ebbe az iskolába, akkor valóban rádöbben arra, hogy iskoláinkban igen is nagy szerepe van a piaristáknak, ha azt autentikusan éljük meg.

II. Néhány szó a nevelési intézményeinkben tevékenykedő minden nevelőhöz

November 27.-én sok helyen ünneplik meg a „pedagógusok napját”. Olyan nap ez, amikor mindannyian, akik a nevelés mellett köteleztük el magunkat, örvendezünk, és hivatásunk

³ 1153. levél, 1629. július 13.

⁴ 4465. levél, 1647. május 29.

fejlődésének a legjobbakat kívánjuk. Én is szeretnék köszönten a rend nevében minden tanítót, tanárt, nevelőt, akik lehetővé teszik – teszitek –, hogy ez a pótolhatatlan szolgálat továbbra is oly sok gyermek és fiatal életét átformálja, azokét, akik iskoláinkba járnak, akik a nem formális nevelésben részesülnek és növekednek, illetve akik nevelési csoportjaink munkájának gyümölcsét élvezik. Ez a szolgálat is pótolhatatlan, hiszen ti pótolhatatlanok vagytok.

Ti mindnyájan, akik ismeritek az iskolai életet, azt is tudjátok, hogy az igazgatóknak az egyik legnagyobb fejtörést mindig a helyettesítések jelentik. Soha nem könnyű megszervezni, különböző okok miatt. Szükséges megcsinálni; de soha nem szabad szem elől veszítenünk, hogy ha egy tanító autentikus, ha egy nevelő valóban a hivatását gyakorolja, akkor nem is lehet helyettesíteni, pótolni. Az megoldható, hogy néhány napig a matematikát vagy a nyelvet egy másik tanító magyarázza azzal a céllal, hogy ne maradjanak le (remek kifejezés ez annak kifejezésére, hogy soha nem szabad a gyermektől megvonni az órákat, hiszen akkor olyasvalamit veszünk el tőle, ami nemcsak, hogy az övé, de egyben a legjobb is, ami történhet vele); azonban mindazt a képességet, hogy életet és értékeket közvetítsen, amivel egy autentikus nevelő rendelkezik – nos, ezt soha nem lehet helyettesíteni.

Intézményeink minden nevelőjét arra szeretném hívni, hogy magatokat ilyennek fogjátok fel, ilyennek érezzétek magatokat, és alázatosan ezt várjátok el magatoktól, hogy példaként állhassatok nevelendőitek előtt, olyan személyekként, akik arra hivatottak, hogy saját magukból a legjobbat kínálják a gyermekeknek és a fiataloknak, hogy azok a bennük lévő jóból kiindulva növekedhessenek. Mert a nevelés ezt jelenti. Mi, piarista szerzetesek – hiszen Kalazanci Szent József ezt hagyta ránk örököül – integrálisan értelmezzük a nevelést (annak minden dimenziójában, minden területén, minden időben, és a gyermekek minden korosztályában), és ezt a nevelési módot csak olyan személyek tudják előrevinni, akik nevelői létüket integrálisan élik meg.

Mindnyájatoknak szeretném megköszönni önátadásotokat és elköteleződésedet, és arra szeretnék hívni mindenkit, hogy folyamatosan növekedjete tovább hivatásotokban, és amennyiben azt sajátotokként ismeritek fel, akkor piarista identitásunkban – identitásotokban – is. A rend hálás nektek, de azt is elmondhatom nagy örömmel, hogy ismerek sok nevelőt, akik hálásak a rendnek, hiszen a rend – és Kalazancius – az ő életüket is megváltoztatta.

Emlékszem arra a nevelői gyűlésre, amelyet a legjobban élveztem az elmúlt néhány évben, mióta generálisként szolgálok a piarista rendet. Barcelonában történt. Katalónia provincia minden iskolájának igazgatója gyűlt össze, és arra számítottam, hogy majd beszámolnak arról, hogy a provinciában hogyan működnek a nevelés fogaskerekei. Nos, hát nem ez történt. Minden egyes igazgató egyesével felállt, és elmondta, hogy számára mit jelent piaristának lenni. Sok remek tanúságtételt hallottam a piarista identitás felfedezéséről és az abban való növekedésről. Ezért szeretnék ma gratulálni iskoláink nevelőinek: hiszen őket is átformálta és gazdagította Kalazancius karizmatikus intuíciója, és ha ezen kincset saját életek központi részeként felfedezitek, soha el nem hagyjátok azt soha semmiért. Ezt jelenti az, hogy piarista nevelők vagyunk. Gratulálok!

III. Néhány szó mindazokhoz, akik nevelői küldetésünket – amely egyben az övék is – lehetővé teszik

Nem szeretnék kihagyni a gratulációból benneteket sem, akik nevelői feladatunkat más szolgálatok és más elkötelezések mentén teszitek lehetővé. Néha csak a nevelőkről esik szó, és elfeledkezünk mindazokról a személyekről, akik az adminisztráció, a titkárság, a takarítás, illetve a karbantartás részéről teszik lehetővé iskolánk működését. A kalazanciusi iskola nem lehetséges minden dolgozó hozzájárulása nélkül, sem mindannak értékelése nélkül, amit minden egyes személy tesz. Kalazanci Szent József a ti patrónusotok is, amikor

feladataitokat ellátjátok, és lehetővé teszitek, hogy minden működjön. Kalazancius is rendet rakott az osztálytermekben és tisztította a közös helyiségeket (*Gratulálok mindazoknak, akik az iskola takarítását és karbantartását felvállaljátok!*), amikor rá került a sor, kiment alamizsnát kérni, hiszen anyagiak terén ez tartotta fenn az iskolát. Ezen felül még az adminisztrációs és titkári feladatokat is ellátta, valamint rengeteg időt áldozott arra, hogy minden rendben legyen, mert ebben is az iskola jövőjét látta (*Gratulálok mindazoknak, akik az adminisztrációt, a titkári feladatokat és az igazgatást ellátjátok!*), elkísérte a fiúkat haza, akik rendezett sorokban sétáltak (*Gratulálok azoknak, akik például az iskolabuszokat kíséritek!*), sőt személyesen foglalkozott a betegekkel és a sérültekkel. Éjjelenként azzal töltötte idejét, hogy a fiatalokat megtanítsa tanítani, hiszen egyik alapvető feladatának a nevelők képzését tekintette. Így hát a rend a ti – igen, a ti – pártfogótok ünnepén nektek is éppolyan teljes hálával tartozik, mint mindenki másnak.

Eszembe jut az a piarista (engedjétek meg, hogy ne nevezzem meg sem őt, sem pedig a területi egységet), aki így válaszolt a következő kérdésemre: „mivel vagy a legelégedettebb abból, amit itt piaristaként csinálsz?” „Azzal, hogy minden éjjel kitakarítom az internátusban a tusolókat és a mellékhelyiségeket, hogy a következő napon a fiúk tisztán találják őket.” Azt gondoltam, hogy majd beszél az óráiról, vagy a csoportjairól, vagy a könyveiről – de nem: erre a kicsi, mindennapi, ugyanakkor nagy tetteire volt a legbüszkébb, amelyről egyébként senki nem tudott, Éppúgy, mint egy másik piarista, aki még mindig nagyon hiányzik nekem, és aki sok vasárnap éjjel lement a lelkigyakorlatos házba – amely ma a nevét viseli –, hogy kitakarítsa azt. Kalazanci Szent Józsefnek megvan az az adománya, hogy mindnyájatok, akik az iskoláiban dolgoztok, valóban éreztétek: folyamatosan növekednetek kell azon képességekben, hogy szeressetek, és hogy életeteket és hivatásotokat felfedezzétek.

IV. Néhány szó a fiúkhoz és lányokhoz, akik közöttünk nevelődnek

Ti vagytok Kalazancius hivatásának középpontja, ti, akik lehetővé tettétek, hogy a kegyes iskolák a szent „szerencsés merészsége és végtelen türelmének gyümölcseként” megjelenjenek. Ezért hát benneteket is érint ez a nap, amelyen a keresztény köziskolák pártfogóját ünnepeljük.

Gyermekeim, ti rendelkeztek egy nagy adománnyal: az emberek szívéből a legjobbat tudjátok előcsalogatni, mint ahogyan azt Kalazanciussal is tettétek, hiszen mi, felnőttek benneteket látjuk a jövőt, amelyért dolgozunk és amelyről álmodunk. Abban a szerencsés helyzetben vagytok, hogy piarista iskolában tanulhattok, és hogy nap mint nap kapcsolatban lehettek Kalazanci Szent Józseffel. Szerencsések vagytok, hiszen a piarista nevelés alapja a belétek vetett bizalom. A Kalazancius által kezdeményezett nevelésnek célja van: képessé tenni benneteket az integrális növekedésre, hogy átalakíthassátok a világot. Talán egy kicsit erősnek tűnik, de ez Kalazancius intuíciója, és ebből következően a legfontosabb, amit nevelési folyamatotok során fel kell fedeznetek és meg kell testesítenetek: képesek vagytok egy másfajta világ kialakítására.

Soha nem szabad azonban elfelejtenetek, hogy a piarista nevelés, amely a fiatalok iránti bizalomra épül, azon képességén nyugszik és szilárdul meg, hogy meghív benneteket az Istennel való találkozásra, aki mindannyiunk létértelme. A hit felfedezése és a benne való folyamatos növekedés Kalazancius javaslatának fő mozgatórugója. Remélem, mindannyian képesek lesztek ezt felfedezni, és eszerint szeretnétek élni.

V. Néhány szó a családokhoz

Minden család a legjobbat akarja gyermekeinek. Így hát jól tesszük, ha olyat mondunk nekik, amit kétségteljesen Kalazancius is javasolna nekik ma. Ha a legjobbat akarják gyermekeiknek, akkor ne elégedjenek meg azzal, hogy keresnek nekik egy iskolát. Az iskola alapvető és nélkülözhetetlen; a gyermekeknek azonban többre van szükségük a szüleiktől. A kihívás abban áll, hogy a fiúk és a lányok a saját családjukban, a saját szüleiken lássák, hogy amit nekik tanítanak, az valós, hogy a szülei ezen fontos értékek szerint élnek, amelyeket nekik az iskolában tanítanak. Szükséges, hogy a gyermekek nagylelkű, autentikus és koherens életek tanúságtételét lássák a felmenőikben. A nevelés nem csupán az intelligencia vagy a munka gyümölcse, hanem a tanúságtétel és a példáké is. A fiataloknak különös érzékük van arra, hogy megkülönböztessék azt, aki arról beszél, amit megél, attól, aki csak elméleti síkon beszél, de nem éli meg, amit mond. Gyermekeiteknek szüksége van arra, hogy életekkel tegyetek tanúságot.

VI. Végül néhány rövid, de annál szeretetteljesebb szó azokhoz a fiatalokhoz, akik piarista szerzetesnek készülnek

Szinte soha nem tudom elkerülni, így ma sem. Szeretnék valamint mondani a fiatal piaristáknak: soha ne veszítsétek szem elől, hogy csak akkor lehettek azok a nevelők, akikre a mai fiataloknak szüksége van, ha már most azok a piaristák vagytok teljes mivoltotokban, amivé válni hivatottak vagytok. A teljesség nem csupán egy cél, amelyet el kívánunk érni, hanem életmód, legyünk akármilyen fiatalok vagy öregek. Az élet teljességéhez csak minden egyes nap teljességében juthatunk el. Gratulálok, testvérem, hogy Kalazanciusban felfedezted az élet javaslatát, amelyet Isten neked előkészített! Istentől van, ezért soha ne éld azt középsze-rűen.

Mindnyájatoknak kívánom, hogy leljétek meg a kincset, amelyre Kalazanci Szent József rátalált, és hogy teljességében megéljétek azt. Kalazanci Szent József pártfogásának ünnepén a legjobbakat kívánom mindnyájatoknak. Ő mindig mindnyájunk atyja, és mindnyájunk Atyjához vezet bennünket.

Testvéri szeretettel:

Pedro Aguado
generális atya

